

Det hele handler om præstationer

Nyliberalismen er den mest fremtrædende styringsform og tankegangen bag de igangværende reformer, Politikerne skaber incitament, som får befolkningen til at rette ind. Det rækker langt ind i den måde, vi tænker på som mennesker.

FREDAG D. 15. MARTS 2013 KL. 22:30

Tegning: Lars Andersen

Af

Det er en måde at styre landet på, som opfordrer os til at handle på en helt bestemt måde, så vi gør netop det, som politikerne vil have os til at gøre. En magtform, som fremsætter politiske reformer som nødvendigheder og har fokus på effektiviseringer og forbedring af konkurrenceevnen. Med andre ord: den opfordrer til handling.

Sådan kan nyliberalismen - helt forsimplet - beskrives. Den er en styringsform, nærmere end en klassisk ideologi med store tænkere, tilhængere og klare mål for samfundet, som det eksempelvis var tilfældet med den klassiske liberalisme eller marxismen. Og den dominerer i stadig højere grad den måde, som politikerne i Danmark fører politik på, vurderer en række forskere.

SENESTE NYT

[NYHEDSOVERSIGT >](#)

Ung tysker så sig selv kaste en sten på forsiden af tysk avis: Nu har han meldt sig selv

🕒 6 minutter siden

- 14:03 **Syrisk overvågningsgruppe: IS-leder er dræbt**
- 13:41 **Storbanker mister tro på olieprisens revanche**
- 13:33 **Kæmpe stigning i anmeldelser om løse hjulbolte**
- 13:00 **Ejendomsinvestorer flokkes om danske hoteller**
- 12:58 **»Kunstig intelligens kan gøre kollektiv transport mere effektiv«**

FA' POLITISK MORGENPOST I DIN INDBAKKE

VI ANBEFALER

Nyliberalismen kommer blandt andet til udtryk ved, at politikerne i stigende grad forsøger at blande sig i, i hvilken retning, vi som mennesker skal gå i samfundets interesse. Det forklarer blandt andet Ove Kaj Pedersen, professor i komparativ politisk økonomi og forfatter til bogen »Konkurrencestaten«.

Bogen beskriver, at staten ser borgerne som rationelle nytte dyr, der pålægges pligter og skal effektivisere staten.

»Mange af de politiske reformer og tiltag går i dag ud på at motivere den enkelte borger og få vedkommende til at påtage sig et ansvar for at være arbejdsdygtig. Hvis man går hurtigt i gang med sin uddannelse, får man eksempelvis SU i længere tid. Det er en kæmpe holdningspåvirkning. Der interveres mere direkte og intensivt omkring den enkelte person, end det har været tilfældet tidligere. Den enkeltes frihed og selvstændighed er blevet minimeret på grund af nyliberalismen,« siger Ove Kaj Pedersen.

DER HAR VÆRET mange definitioner på nyliberalisme gennem tiden, og det kan derfor været svært at sige, om styreformens som sådan vinder frem. Men den klassiske nyliberale tankegang, der fokuserer på »at få individet til at påtage sig sin egen selvstændighed ved at være kompetent og myndig«, er ifølge Ove Kaj Pedersen i fremdrift i Danmark og det meste af Vesteuropa.

Og det er en »pligt før ret«-retorik, som politikerne benytter sig af. I velfærdsstatens velmagtsdage lagde man vægt på at få inkluderet så mange som muligt, men nu er den tankegang vendt på hovedet, forklarer han.

»Der bruges i stedet meget energi på at skabe incitamenter for minoriteten og på at skabe kontrol med og styring af minoriteten, så man sikrer sig, at den bliver inkluderet og bidrager. Vi har set en perspektivending i politikken, hvor man er gået fra at fokusere på majoriteten til at fokusere på minoriteten,« siger Ove Kaj Pedersen.

Otte ud af ti københavnske ægtepar på kontanthjælp har ikke-vestlig baggrund

FOR ABONNENTER

Gentofte-skoleleder: »Jeg er ikke lige så meget på overarbejde, som de er det på andre skoler«

| FOR ABONNENTER

Efter »vanvid« under Brexit: Danskerne vil blive i EU

| FOR ABONNENTER

Intelligent højtaler redder kvinde fra voldsmand

MEST LÆSTE

Otte ud af ti københavnske ægtepar på kontanthjælp har ikke-vestlig baggrund

FOR ABONNENTER

Er du rigtig klog? Hvad ved du om giga-virksomheder?

Albansk mand fængsles for voldsomt overfald på homoseksuel par

Følg Berlingske: [f](#) [t](#) [i](#)

NYLIBERALISMENS TANKER HANDLEDE ikke kun om at opfordre til handling - og gør det stadig ikke. Den handler også om at reformere og effektivisere staten, når den er ineffektiv. Modsat den klassiske, rendyrkede liberalismes idé om, at staten skal spille en minimal rolle, spiller den i nyliberalismen en stor rolle ved hele tiden at sørge for, at vi gør det, som politikerne finder nødvendigt. Som det er tilfældet, når udbuddet af arbejdskraft skal øges gennem reformer af kontanthjælp og dagpenge.

Konkurrenceevnen og effektiviteten vægtes derfor også højere end eksempelvis de mere menneskelige aspekter af samfundet, forklarer Peter Nielsen, der har forsket i velstandssamfundet og nyliberalisme ved Roskilde Universitet.

Men det er svært at finde klare svar på, hvorfor de nyliberalistiske ideer vinder indpas blandt politikere i alle danske partier på nær Enhedslisten og Dansk Folkeparti.

Forklaringen kan dog ligge i det brede smil, som er en del af nyliberalismens retorik, siger Peter Nielsen.

»Den nyliberale politik er en meget effektiv magtform, som især virker gennem et positivt sprogbrug omkring vækst og konkurrenceevne. Der appelleres til vores ønsker om vækst, velstand, velfærd, kvalitet og modernisering. Begreber, som det er vanskeligt for os at være modstandere af,« siger han.

Han forklarer at de nuværende politiske tiltag især kan karakteriseres som nyliberalistiske, fordi de fokuserer på at få os til at præstere for at kunne være konkurrencedygtige.

»Hvis man ikke kan det, bliver man udstødt, og det ved folk godt - især i en krisetid. Så det kan skabe en form for angst, når retorikken er sådan. Men det kan også opleves positivt, for det handler også om, at der gennem nogle incitamenters skabes mulighed for, at mange mennesker kan udfolde sig og skabe noget for sig selv, hvis de ønsker det. Det handler i høj

grad om selvrealisering igennem økonomi, arbejde og forbrug, som jo er det vækst og velstand handler om,« siger Peter Nielsen.

DER ER ALTSÅ tale om en måde at regere på, som sætter individet og dets præstationer over fællesskabet. Det uddyber David Budtz Pedersen, som er leder af »Humanomics Research Programme« på Aarhus Universitet og har skrevet en ph.d.-afhandling om politiske reformer af offentlige vidensinstitutioner.

En stor del af den dominerende nyliberale tanke koncentrerer sig om reformer af det offentlige, der skal øge konkurrenceevnen, effektiviteten og velstanden. Der fokuseres på individet frem for fællesskabet, og netop her er der grund til være kritisk over for udviklingen, mener han.

»Man kan kalde det en afhumanisering. Mennesker er først og fremmest en økonomisk ressource. Det er eksempelvis det, der sker, når ældre mennesker bliver betegnet som en ældrebyrde,« siger David Budtz Pedersen.

Politikernes nyliberalistiske snak om konkurrenceevne og reformering af velfærdsstaten rækker også ind i vores sociale relationer og den måde, som vi opfatter os selv på.

»Der er en tendens i befolkningen til at kigge meget økonomisk også på sociale relationer. Vores venner på Facebook og vores måde at positionere os selv på LinkedIn er også en måde altid at skulle fremstå som rentable og økonomisk frugtbare over for vores medmennesker. Nogle vil kalde det forfald, men man skal heller ikke undervurdere, at vi er på vej ind i et videnssamfund, hvor vi skal leve af kreativitet, design, service og innovation - i den sammenhæng er det ikke helt galt afmarcheret at forstå vores sociale netværk som en økonomisk ressource,« siger David Budtz Pedersen.

NÅR LANDET STYRES ud fra en opfattelse af, at alt er en investering, som i sidste ende skal give afkast eller øget effektivitet, kan det ikke undgå at have betydning for den måde, vi agerer som mennesker på. Det mener filosofen Anders Fogh Jensen, der har forsket i magt og organiseringsformer, og kalder nyliberalismen for »skruppelløs« i sin tankegang.

»Det betyder, at individet begynder at opfatte sig selv som en, der hele tiden agerer på et marked, som man konstant skal gøre sig selv lækker på,« siger han.

Anders Fogh Jensen fastholder, at der altid har været konkurrence mellem os som mennesker, og at det på den måde ikke er noget nyt. Det er bare mere udtalt end tidligere, men samtidig er det også svært at se, hvad alternativet er i en tid, hvor økonomien er presset. Han nævner reformerne af kontanthjælpen og SUn som eksempler på, at politikerne »straffer« os økonomisk, hvis man ikke kommer ud på arbejdsmarkedet og bidrager.

»Det er en slags frygtstyring. For man siger indirekte, at »det kan gå galt for dig, hvis du ikke gør, som vi siger.«

TOPHISTORIER

Syrisk overvågningsgruppe: IS-leder er dræbt

**Ekspert:
Russermøde
afslører alvorlig
lækage i Trumps
stab**

BUSINESS.DK
**Hårdt mod
hårdt: Google
hyrer topfolk til
kamp mod
Vestager**

FOR ABONNENTER

**Kæmpe stigning
i anmeldelser
om løse
hjulbolte**

**Er din Spotify-
playliste fuld af
»falske
artister«?**

BUSINESS.DK
**Brikkerne i
svindelpuslespill
er ved at falde på**

BUSINESS.DK
**Når Doug Langa
har fået sin
morgenkaffe**

at taster»:

er ved at falde på plads: »Det her viser, at der har ikke været nogen kontrol. Overhovedet«

FOR ABONNENTER

for genkøb, skal han redde Novo i den store amerikanske priskrig

FOR ABONNENTER

BUSINESS TOPHISTORIER

BUSINESS.DK

Brikkerne i Skats svindelpuslespil er ved at falde på plads

BUSINESS.DK

Ejendomsinvestorer flokkes om danske hoteller

BUSINESS.DK

Apple presses også på filmfronten

Websitet anvender cookies til at huske dine indstillinger, statistik og at målrette annoncer. Denne information deles med tredjepart. Læs mere

JEG ACCEPTERER